

Α.1.1.α.6 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΛΟΙΠΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1.1 Πληθυσμός

Κατά την εκπόνηση του σταδίου αυτού, δεν έχει γίνει επίσημη ανακοίνωση των στοιχείων που προέκυψαν από την απογραφή του 2011 και των επιμέρους δεδομένων της. Τα μόνα επίσημα στοιχεία της απογραφής από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. είναι τα προσωρινά στοιχεία μόνιμου πληθυσμού σε επίπεδο Καλλικράτειων Δήμων. Επομένως, η ανάλυση που ακολουθεί θα βασιστεί μόνο στα δεδομένα αυτά.

Το γεγονός ότι είναι προσωρινά και επομένως φέρουν κάποιες διαφορές από την πραγματική κατάσταση, καθώς επίσης και ότι δεν αναφέρονται στο κατώτερο επίπεδο καταγραφής, τους οικισμούς αλλά είναι σε Καλλικράτειους Δήμους, καθιστά δύσκολη την ολοκληρωμένη μελέτη των δημογραφικών τάξεων, καθώς δεν γίνεται να μελετηθεί η διάρθρωση πληθυσμού ανά οικισμούς, ανά ηλικιακές ομάδες, ανά γεωγραφικά χαρακτηριστικά (πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές) και ανά αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές. Αναλύσεις που βοηθούν στην αναλυτική διάρθρωση του οικιστικού δικτύου.

Άλλη μια σημείωση είναι ότι το θεσμοθετημένο ΠΠΧΣΑΑ έκανε χρήση και ανάλυση του πραγματικού πληθυσμού από τις απογραφές 1991-2001, με κύριο λόγο την σύγκριση με τον πραγματικό πληθυσμό της απογραφής 1981, που ήταν και ο μόνος διαθέσιμος.

Δημογραφικές εξελίξεις και τάσεις

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει «προσωρινό» μόνιμο πληθυσμό 680.190 κατοίκους, γεγονός που την κατατάσσει στην 4^η θέση ανάμεσα στις 13 αυτοδιοικητικές περιφέρειες της χώρας. Ο πληθυσμός αυτός αποτελεί το 6,3% του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της χώρας κατά την ίδια περίοδο.

Η εικόνα μεταβολής του πληθυσμού της Περιφέρειας για τις δύο τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζεται διαφορετική. Κατά την περίοδο 1991-2001, ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφέρειας μεταβάλλεται θετικά με ποσοστό 3,84%, ποσοστό μικρότερο από την αντίστοιχη αύξηση της χώρας για την ίδια περίοδο που ήταν 7,22%. Στην επόμενη δεκαετία 2001-2011, η μεταβολή είναι αρνητική με ποσοστό -5,76%, ενώ η μεταβολή για το σύνολο της χώρας ήταν -1,34%. Αξίζει να σημειωθεί ότι για την τελευταία δεκαετία η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Π.Δ.Ε.) **χαρακτηρίζεται από το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης ανάμεσα στις 13 περιφέρειες της χώρας.**

Όσον αφορά στις μεταβολές σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.), η εικόνα παρουσιάζεται ως εξής:

- η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας χάνει πληθυσμό από το 1991, με διαφορετικό ποσοστό μείωσης για τις δύο δεκαετίες. Κατά την δεκαετία 1991-2001 η μείωση ήταν -2,18%, ενώ κατά την δεκαετία 2001-2011 η μείωση ανέρχεται σε -4,38%. (ποσοστιαία μείωση μικρότερη του συνόλου της Περιφέρειας)
- η Π.Ε. Αχαΐας κατά την δεκαετία 1991-2001 αυξάνει τον πληθυσμό της κατά 7,46%, ποσοστό μεγαλύτερο ακόμα και από την μεταβολή της χώρας, ενώ κατά την δεκαετία 2001-2011, ο πληθυσμός μειώνεται κατά -2,62% (ποσοστιαία μείωση μικρότερη του συνόλου της Π.Δ.Ε. και μεγαλύτερη από την αντίστοιχη της χώρας).
- η Π.Ε. Ηλείας παρουσιάζει αύξηση πληθυσμού κατά την περίοδο 1991-2001 με ποσοστό 5,30%, ενώ για την δεκαετία 2001-2011 υπάρχει μείωση πληθυσμού κατά -12,76%, ποσοστό κατά πολύ μεγαλύτερο (πολλαπλάσιο) από την μεταβολή της Περιφέρειας και της Χώρας.

Παρατηρείται ότι κάθε Π.Ε. παρουσιάζει διαφορετικό χαρακτήρα κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Η Αιτωλοακαρνανία χάνει συνεχώς πληθυσμό, η Αχαΐα (περιλαμβάνοντας το τρίτο σε πληθυσμό στην χώρα αστικό κέντρο, την Πάτρα), παρόλο που χάνει πληθυσμό κατά την τελευταία απογραφή, δεν φτάνει στα επίπεδα που ήταν πριν από 20 χρόνια. Τέλος, η Ηλεία παρόλη την θετική μεταβολή που καταγράφηκε την περίοδο 1991-2001, η επόμενη δεκαετία φέρεται ιδιαίτερα αρνητική καθώς **το ποσοστό μείωσης είναι το μεγαλύτερο της χώρας** (έπειτα από την Π.Ε. του Κεντρικού Τομέα Αθηνών)

Η συμμετοχή των τριών Περιφερειακών Ενοτήτων στον πληθυσμό της Περιφέρειας για το έτος 2011 είναι:

- Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας με 30,80%
- Π.Ε. Αχαΐας με 45,66% και
- Π.Ε. Ηλείας με 23,54%

Στον Πίνακα 1.1-1 περιλαμβάνονται η εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού κατά την χρονική περίοδο 1991-2011 ανά Καλλικράτειο Δήμο, Περιφερειακές Ενότητες και Περιφέρεια. Από την ανάλυσή του προκύπτει ότι:

- η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας αποτελείται από 7 Καλλικράτειους Δήμους, οι πληθυσμοί των οποίων για το έτος 2011 κυμαίνονται από 8.270 κατοίκους για το Δήμο Θέρμου έως 93.930 κατοίκους για το Δήμο

Αγρινίου. Ο Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου παρόλο που περιλαμβάνει την έδρα της Περιφερειακής Ενότητας είναι δεύτερος σε πληθυσμό.

Ως προς τους Μέσους Ετήσιους Ρυθμούς Μεταβολής (ΜΕΡΜ) κατά την περίοδο 1991-2001 μόνο δύο Δήμοι είχαν θετική μεταβολή (Δήμοι Ι.Π. Μεσολογγίου και Ναυπακτίας), ενώ κατά την δεκαετία 2001-2011 οι δύο Δήμοι με θετική μεταβολή ήταν οι Δήμοι Ναυπακτίας και Θέρμου. Στον αντίποδα οι Δήμοι Αμφιλοχίας και Ξηρομέρου εμφανίζουν τους μεγαλύτερους αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής

- η Π.Ε. Αχαΐας αποτελείται από 5 Καλλικράτειους Δήμους, με πληθυσμό που κυμαίνεται από 8.740 κατοίκους για το Δήμο Ερυμάνθου έως 214.580 κατοίκους για τον Δήμο Πατρέων.
Ως προς τους Μέσους Ετήσιους Ρυθμούς Μεταβολής (ΜΕΡΜ) κατά την περίοδο 1991-2001 μόνο δύο Δήμοι είχαν αρνητική μεταβολή (Δήμοι Ερυμάνθου και Καλαβρύτων), ενώ κατά την δεκαετία 2001-2011 ο μόνος Δήμος με θετική μεταβολή είναι ο Δήμος Πατρέων.
- η Π.Ε. Ηλείας αποτελείται από 7 Καλλικράτειους Δήμους, με πληθυσμούς που κυμαίνονται από 8.950 για το Δήμο Ζαχάρωσ έως 49.740 για το Δήμο Πύργου.
Ως προς τους Μέσους Ετήσιους Ρυθμούς Μεταβολής (ΜΕΡΜ) κατά την περίοδο 1991-2001 μόνο 2 δήμοι φέρουν αρνητική μεταβολή, οι Δήμοι Πύργου και Αρχαίας Ολυμπίας, ενώ κατά την δεκαετία 2001-2011 ο μόνος Δ΄ημος με θετική μεταβολή είναι ο Δήμος Πηνειού.

Πίνακας 1.1-1: Εξέλιξη του πληθυσμού 1991-2011

	Πληθυσμός			ΜΕΡΜ	
	1991	2001	2011	1991-01	2001-11
Ελλάδα	10.195.722	10.932.346	10.785.860	0,007	-0,001
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	695.044	721.751	680.190	0,004	-0,006
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας / Ελλάδα	6,82%	6,60%	6,31%		
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας	223.982	219.092	209.500	-0,002	-0,004
Δήμος Αγρινίου	98000	96889	93930	-0,001	-0,003
Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας	19200	17872	16470	-0,007	-0,008
Δήμος Αμφιλοχίας	22829	20491	17060	-0,011	-0,018
Δήμος Θέρμου	8331	7837	8270	-0,006	0,005
Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου	35344	35805	34420	0,001	-0,004
Δήμος Ναυπακτίας	25277	26840	27570	0,006	0,003
Δήμος Ξηρομέρου	15001	13358	11780	-0,012	-0,012
Π.Ε. Αχαΐας	296.775	318.928	310.580	0,007	-0,003
Δήμος Αιγιαλείας	53139	53585	49740	0,001	-0,007
Δήμος Δυτικής Αχαΐας	26784	29608	26300	0,010	-0,012
Δήμος Ερυμάνθου	11997	11329	8740	-0,006	-0,026
Δήμος Καλαβρύτων	14392	13912	11220	-0,003	-0,021
Δήμος Πατρέων	190463	210494	214580	0,010	0,002
Π.Ε. Ηλείας	174.287	183.521	160110	0,005	-0,014
Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης	22424	24668	21640	0,010	-0,013
Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστανών	19138	21139	14190	0,010	-0,039
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	17135	16431	13410	-0,004	-0,020
Δήμος Ζαχάρωσ	12745	13716	8950	0,007	-0,042
Δήμος Ήλιδας	31557	36275	32130	0,014	-0,012
Δήμος Πηνειού	17013	19658	21420	0,015	0,009
Δήμος Πύργου	53139	53585	49740	-0,005	-0,007
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας / Π.Δ.Ε.	32,23%	30,36%	30,80%		
Δήμος Αγρινίου / Π.Δ.Ε.	14,10%	13,94%	13,51%		
Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας / Π.Δ.Ε.	2,76%	2,57%	2,37%		
Δήμος Αμφιλοχίας / Π.Δ.Ε.	3,28%	2,95%	2,45%		
Δήμος Θέρμου / Π.Δ.Ε.	1,20%	1,13%	1,19%		
Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου / Π.Δ.Ε.	5,09%	5,15%	4,95%		
Δήμος Ναυπακτίας / Π.Δ.Ε.	3,64%	3,86%	3,97%		
Δήμος Ξηρομέρου / Π.Δ.Ε.	2,16%	1,92%	1,69%		
Π.Ε. Αχαΐας / Π.Δ.Ε.	42,70%	44,19%	45,66%		
Δήμος Αιγιαλείας / Π.Δ.Ε.	7,65%	7,71%	7,16%		
Δήμος Δυτικής Αχαΐας / Π.Δ.Ε.	3,85%	4,26%	3,78%		
Δήμος Ερυμάνθου / Π.Δ.Ε.	1,73%	1,63%	1,26%		
Δήμος Καλαβρύτων / Π.Δ.Ε.	2,07%	2,00%	1,61%		
Δήμος Πατρέων / Π.Δ.Ε.	27,40%	30,28%	30,87%		

Π.Ε. Ηλείας / Π.Δ.Ε.	25,08%	25,43%	23,54%		
Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης / Π.Δ.Ε.	3,23%	3,55%	3,11%		
Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεσενών / Π.Δ.Ε.	2,75%	3,04%	2,04%		
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας / Π.Δ.Ε.	2,47%	2,36%	1,93%		
Δήμος Ζαχάρως / Π.Δ.Ε.	1,83%	1,97%	1,29%		
Δήμος Ήλιδας / Π.Δ.Ε.	4,54%	5,22%	4,62%		
Δήμος Πηνειού / Π.Δ.Ε.	2,45%	2,83%	3,08%		
Δήμος Πύργου / Π.Δ.Ε.	7,81%	7,43%	6,96%		

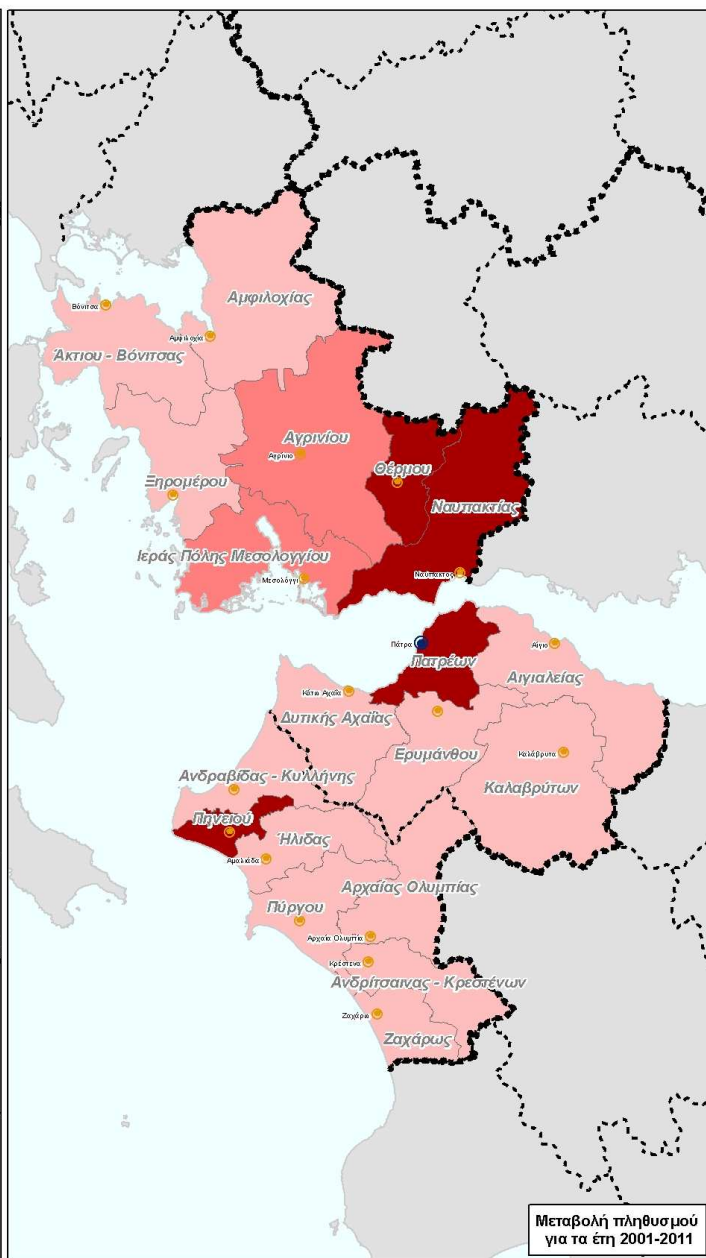
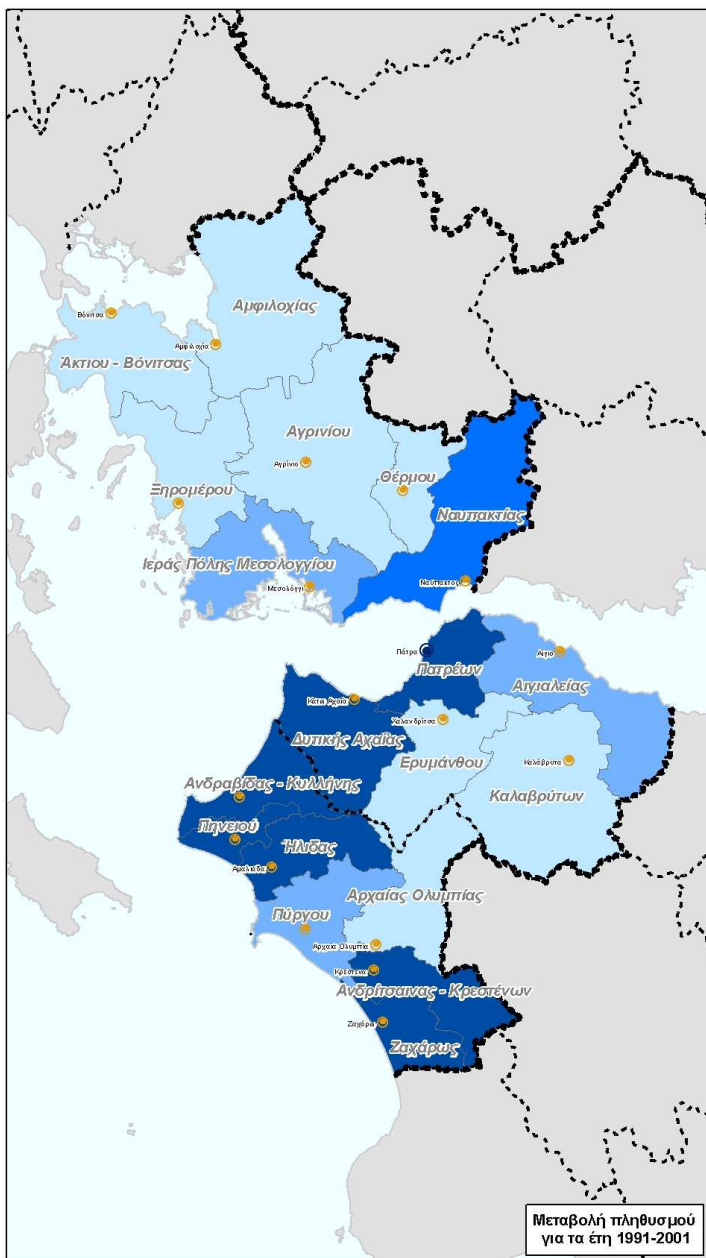
Στο χάρτη Α.3: Μεταβολή πληθυσμού 1991-2011 ανά Καλλικράτειο Δήμο απεικονίζονται οι μεταβολές πληθυσμού για τις δεκαετίες 1991-2001 και 2001-2011 σε επίπεδο Καλλικρατειών Δήμων. Από την χρωματική απεικόνιση γίνεται σύγκριση μεταξύ των μεταβολών αυτών με τις αντίστοιχες μεταβολές για την Περιφέρεια και την Χώρα.

Παρατηρείται ότι την δεκαετία 1991-2001 η Περιφέρεια σημείωσε αύξηση πληθυσμού μικρότερη από την αύξηση της χώρας. Από το σύνολο των Δήμων, 7 Δήμοι έχουν ποσοστό αύξησης μεγαλύτερο και από το ποσοστό αύξησης της χώρας, ένας Δήμος έχει ποσοστό που κυμαίνεται ανάμεσα στα ποσοστά περιφέρειας και χώρας, 3 Δήμοι έχουν αύξηση μικρότερη της περιφερειακής αύξησης, ενώ οι υπόλοιποι 8 Δήμοι εμφανίζουν μείωση πληθυσμού.

Στην παρατήρηση αυτή έχει ενδιαφέρον να προστεθεί η κατανομή πληθυσμού όπως είχε μελετηθεί από το θεσμοθετημένο Περιφερειακό Πλαίσιο σε επίπεδο Καποδιστριακών Δήμων. Λόγω της μικρότερης επιφάνειας που κάλυπταν οι Καποδιστριακοί Δήμοι φαίνονταν πιο έντονα η αντίθεση των μεταβολών ανάμεσα στην ορεινή χώρα και τις παραλιακές περιοχές και η δυναμική των αστικών κέντρων της περιοχής στην συγκέντρωση πληθυσμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Καποδιστριακός Δήμος Αγρινίου, με το αστικό κέντρο του Αγρινίου, που ενώ παρουσιάζει μεγάλη αύξηση (ανάμεσα στην εθνική και περιφερειακή μεταβολή). Το ίδιο συμβαίνει και με τον Καλλικρατικό Δήμο Ναυπάκτου που εμφανίζει αύξηση στο σύνολό του, αλλά επί μέρους στους Καποδιστριακούς Δήμους η αύξηση αυτή εντοπίζεται κυρίως στο Καποδιστριακό Δήμο Ναυπάκτου και δευτερευόντως στο Καποδιστριακό Δήμο Αντιρρίου. Η ορεινή Ναυπακτία χάνει μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Στην Π.Ε. Αχαΐας τονίζεται περισσότερο η αύξηση πληθυσμού στους παραλιακούς Δήμους σε σχέση με την ενδοχώρα, με εξαίρεση τον Καποδιστριακό Δήμο Καλαβρύτων που διακρίνεται από την υπόλοιπη ορεινή περιοχή. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και στην ΠΕ Ηλείας, με παράδειγμα τον Καλλικρατικό Δήμο Ανδρίτσαινας-Κρεστένων που ως μια ενότητα παρουσιάζει μεγάλη αύξηση πληθυσμού αλλά στην διάκριση επιμέρους περιοχών εντοπίζεται μεγάλη μείωση στο ορεινό τμήμα (Καποδιστριακός Δήμος Ανδρίτσαινας)

Η δεκαετία 2001-2011 έχει διαφορετική εικόνα, καθώς ο πληθυσμός της περιφέρειας μειώνεται περισσότερο (σε ποσοστό) από ότι ο πληθυσμός της χώρας. Μόλις 4 Δήμοι εμφανίζουν αύξηση πληθυσμού, ενώ 2 δήμοι έχουν μείωση που κυμαίνεται ανάμεσα στην εθνική και περιφερειακή μεταβολή. Οι υπόλοιποι Δήμοι, 13 στο σύνολο, έχουν ποσοστό μείωσης μεγαλύτερο ακόμα και από το ποσοστό της περιφέρειας.

Η δυσμενής εικόνα μετακίνησης πληθυσμού από τα ορεινά προς τα πεδινά και παράλια της περιοχής μελέτης που παρατηρήθηκε για την προηγούμενη δεκαετία, γίνεται αποδεκτό ότι συνεχίζεται και στην δεκαετία αυτή, δεδομένης της μείωσης των πληθυσμών των Καλλικρατειών Δήμων. Ύστερα από επικοινωνία και συνεργασία με αρμόδιους φορείς της περιοχής, η κατάσταση αυτή επιβεβαιώνεται άτυπα από την παρατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης. Στην Ηλεία αύξηση παρουσιάζεται μόνο στον Δήμο Πηνειού, τα αστικά κέντρα Πύργου και Αμαλιάδας παρουσιάζουν στασιμότητα ή μικρή μείωση, ενώ τα ορεινά χωριά αδυνατούν ακόμα περισσότερο να κρατήσουν τον πληθυσμό, δεδομένων των φυσικών καταστροφών που είχε υποστεί η περιοχή το 2007 και της οικονομικής συγκυρίας. Παρόμοια είναι η κατάσταση και στην υπόλοιπη περιοχή, με διαφοροποιήσεις στις περιπτώσεις που η περιοχή εμφανίζεται δυναμική σε κάποιους τομείς (Καλάβρυτα, Ναύπακτος, Αρχαία Ολυμπία, Αγρίνιο).

Υπόμνημα

- Έδρα αποκεντρωμένης διοίκησης και έδρα περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
- Έδρες Καλλικρατειών Δήμων
- Οριο Περιφέρειας
- - - Οριο Περιφερειακών ενοτήτων
- Οριο Καλλικρατειών Δήμων

Η αύξηση του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι μεγαλύτερη της αντίστοιχης του πληθυσμού της χώρας

- Αύξηση μεγαλύτερη εθνικής και περιφερειακής
- Αύξηση μικρότερη εθνικής και μεγαλύτερη περιφερειακής
- Αύξηση μικρότερη περιφερειακής
- Μείωση

Η μείωση του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι μεγαλύτερη της αντίστοιχης του πληθυσμού της χώρας

- Μείωση μεγαλύτερη εθνικής και περιφερειακής
- Μείωση μεγαλύτερη εθνικής και μικρότερη περιφερειακής
- Μείωση μικρότερη εθνικής και περιφερειακής
- Αύξηση

Χάρτης Α.3 Μεταβολή πληθυσμού 1991-2011 ανά Καλλικράτειο Δήμο

Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΦΙΛΩΝ Ο.Ε. Α. Πανατζής - Παν. Κυριοπούλου & Συν.

Ιατρού Αλέξανδρος του Δημητρίου

Νοέμβριος 2012

Διάρθρωση πληθυσμού

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή της ενότητας, η απογραφή του 2011 δεν έχει δημοσιοποιήσει στοιχεία πληθυσμού που αφορούν επιμέρους πληροφορίες, όπως για παράδειγμα η κατανομή πληθυσμού σε γεωγραφικές ζώνες¹ ή στον διαχωρισμό σε αστικό και αγροτικό πληθυσμό². Για το λόγο αυτό, η μελέτη των παραπάνω δεδομένων θα βασιστεί στις απογραφές του 1991 και 2001, με μελέτη του πραγματικού πληθυσμού για σύγκριση μεταξύ των απογραφών αυτών.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας η κατανομή πραγματικού πληθυσμού για το έτος 2001 (πίνακας 1.1-2) είναι ως εξής: 12,06% κατοικεί σε ορεινές περιοχές, 13,94% σε ημιορεινές και τέλος 74% ζει σε πεδινές περιοχές. Διαχρονικά παρατηρείται η μείωση πληθυσμού σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές και η αύξηση στην πεδινή ζώνη. Μεγαλύτερη κινητικότητα υπήρξε εντός της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, καθώς στις άλλες δύο Ενότητες οι μεταβολές είναι της τάξης του 1% ή και μικρότερες.

Πίνακας 1.1-2: Πραγματικός πληθυσμός ανά υψομετρικές ζώνες (Περιφέρεια, Περιφερειακές Ενότητες) 1991-2011

	Πραγματικός Πληθυσμός			ΜΕΡΜ	
	1991	2001	2011	1991-01	2001-11
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	707.684	740.506		0,0184	
Ορεινές ζώνες Περιφέρειας	91.411	89.313	Έλλειψη στοιχείων	-0,0039	
Ημιορεινές ζώνες Περιφέρειας	109.600	103.204		-0,0069	
Πεδινές ζώνες Περιφέρειας	506.673	547.989		0,0285	
Ορεινές ζώνες Περιφέρειας / ΠΔΕ	12,92%	12,06%		-0,0219	
Ημιορεινές ζώνες Περιφέρειας / ΠΔΕ	15,49%	13,94%		-0,0249	
Πεδινές ζώνες Περιφέρειας / ΠΔΕ	71,60%	74,00%		0,0100	
Περιφερειακή Ενότητα Αιτ/νιας	228.180	224.429			
Ορεινές ζώνες Αιτ/νιας	37.031	34.304		-0,0076	
Ημιορεινές ζώνες Αιτ/νιας	77.225	66.984		-0,0141	
Πεδινές ζώνες Αιτ/νιας	113.924	123.141		0,0230	
Ορεινές ζώνες Αιτ/νιας / ΠΔΕ	5,23%	4,63%		-0,0255	
Ημιορεινές ζώνες Αιτ/νιας / ΠΔΕ	10,91%	9,05%		-0,0319	
Πεδινές ζώνες Αιτ/νιας / ΠΔΕ	16,10%	16,63%		0,0046	
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	300.078	322.789			
Ορεινές ζώνες Αχαΐας	41.464	41.344		0,0028	
Ημιορεινές ζώνες Αχαΐας	17.107	18.007		0,0157	
Πεδινές ζώνες Αχαΐας	241.507	263.438		0,0364	
Ορεινές ζώνες Αχαΐας / ΠΔΕ	5,86%	5,58%		-0,0153	
Ημιορεινές ζώνες Αχαΐας / ΠΔΕ	2,42%	2,43%		-0,0026	
Πεδινές ζώνες Αχαΐας / ΠΔΕ	34,13%	35,58%		0,0177	
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	179.429	193.288			
Ορεινές ζώνες Ηλείας	12.916	13.665	-0,0134		
Ημιορεινές ζώνες Ηλείας	15.268	18.213	0,0011		
Πεδινές ζώνες Ηλείας	151.245	161.410	0,0208		

¹ Πεδινός πληθυσμός: Ο πληθυσμός των δημοτικών και κοινοτικών διαμερισμάτων, των οποίων η εδαφική περιοχή βρίσκεται ολόκληρη ή το μεγαλύτερο μέρος της σε επίπεδο ή ελαφρώς κεκλιμένο έδαφος και σε υψόμετρο μέχρι 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας.

Ημιορεινός πληθυσμός: Ο πληθυσμός των δημοτικών και κοινοτικών διαμερισμάτων, των οποίων η εδαφική περιοχή βρίσκεται στις υπώρειες των ορέων ή των οποίων η έκταση διαμοιράζεται κατά το ήμισυ, περίπου, στην πεδιάδα και κατά το άλλο ήμισυ στο όρος, αλλά πάντοτε με υψόμετρο κάτω από 800 μέτρα για το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής του δημοτικού ή κοινοτικού διαμερισματος.

Ορεινός πληθυσμός: Ο πληθυσμός των δημοτικών και κοινοτικών διαμερισμάτων, των οποίων η επιφάνεια είναι κατ'εξοχήν κεκλιμένη και ανώμαλη, διακόπτεται από χαράδρες ή καλύπτεται από απότομους ορεινούς όγκους, οι οποίοι δημιουργούν στο έδαφος βαθιές και πολλαπλές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές σημείων των δημοτικών ή κοινοτικών διαμερισμάτων πάνω από 400 μέτρα, καθώς, επίσης, και των δημοτικών ή κοινοτικών διαμερισμάτων των οποίων ολόκληρη η επιφάνεια ή μεγάλο μέρος αυτής βρίσκεται σε υψόμετρο πάνω από 800 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας.

² Αστικό χαρακτηρίζεται κάθε Δημοτικό ή Κοινοτικό διαμέρισμα του οποίου ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει 2000 κατοίκους και άνω.

Αγροτικό χαρακτηρίζεται κάθε Δημοτικό ή Κοινοτικό διαμέρισμα του οποίου ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει λιγότερους από 2000 κατοίκους.

Ορεινές ζώνες Ηλεις / ΠΔΕ	1,83%	1,85%	-0,0312
Ημιορεινές ζώνες Ηλεις / ΠΔΕ	2,16%	2,46%	-0,0170
Πεδινές ζώνες Ηλεις / ΠΔΕ	21,37%	21,80%	0,0024

Σχετικά με τον διαχωρισμό πληθυσμού σε αστικές και αγροτικές περιοχές (πίνακας 1.1-3), παρατηρείται ότι για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, για το 2001, το 55,59% του πληθυσμού κατοικούσε σε αστικές περιοχές, ενώ το υπόλοιπο σε αγροτικές περιοχές. Διαχρονικά παρατηρείται μια αύξηση (~5%) στον πληθυσμό της αστικής ζώνης.

Στις Π.Ε. η κατάσταση παρουσιάζεται διαφοροποιημένη στις αστικές περιοχές, καθώς στην Αιτωλοακαρνανία συγκεντρώνεται το 55,59% του πληθυσμού, στην Αχαΐα το 50,37% και στην Ηλεία μόλις το 42,42%. Παρά τον διαφορετικό χαρακτήρα των ενοτήτων διαχρονικά και οι τρεις παρουσιάζουν αύξηση του αστικού πληθυσμού, διαφορετικής έντασης (+3% για την Αιτωλοακαρνανία, +6% για την Αχαΐα και 8% για την Ηλεία).

Πίνακας 1.1-3: Πραγματικός Πληθυσμός χωρισμένος σε αστικό και αγροτικό πληθυσμό (Περιφέρεια, Περιφερειακές Ενότητες) 1991-2011

	Πραγματικός Πληθυσμός		2011	ΜΕΡΜ	
	1991 ³	2001		1991-01	2001-11
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	633.904	740.506	Έλλειψη στοιχείων		
Αστικός πληθυσμός Περιφέρειας	314.700	411.633		0,0272	
Αγροτικός πληθυσμός Περιφέρειας	319.204	328.873		0,0030	
Αστικός πληθυσμός Περιφέρειας / ΠΔΕ	49,64%	55,59%			
Αγροτικός πληθυσμός Περιφέρειας / ΠΔΕ	50,36%	44,41%			
Περιφερειακή Ενότητα Αιτ/νίας	228.989	224.429			
Αστικός πληθυσμός Αιτ/νίας	109.226	113.047		0,0034	
Αγροτικός πληθυσμός Αιτ/νίας	119.763	111.382		-0,0072	
Αστικός πληθυσμός Αιτ/νίας / ΠΔΕ	47,70%	50,37%			
Αγροτικός πληθυσμός Αιτ/νίας / ΠΔΕ	52,30%	49,63%			
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	239.859	322.789			
Αστικός πληθυσμός Αχαΐας	148.287	216.592		0,0386	
Αγροτικός πληθυσμός Αχαΐας	91.572	106.197		0,0149	
Αστικός πληθυσμός Αχαΐας / ΠΔΕ	61,82%	67,10%			
Αγροτικός πληθυσμός Αχαΐας / ΠΔΕ	38,18%	32,90%			
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	165.056	193.288			
Αστικός πληθυσμός Ηλείας	57.187	81.994		0,0367	
Αγροτικός πληθυσμός Ηλείας	107.869	111.294		0,0031	
Αστικός πληθυσμός Ηλείας / ΠΔΕ	34,65%	42,42%			
Αγροτικός πληθυσμός Ηλείας / ΠΔΕ	65,35%	57,58%			

Στον επόμενο πίνακα (πίνακας 1.1-4) αναφέρονται οι ομάδες ηλικιών από 0-14 ετών, από 15-64 ετών και άνω των 65 ετών για τα έτη 1991 και 2001, για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τις Περιφερειακές Ενότητες.

Οι ομάδες αυτές χρησιμοποιήθηκαν και από την προηγούμενη μελέτη καθώς θεωρούνται σημαντικές και σχετίζονται με τις μικρές ηλικιακές ομάδες (0-14), τις παραγωγικές ηλικίες (15-64) και τον γηρασμένο πληθυσμό (άνω των 65).

Η κατανομή των ομάδων ηλικιών του πληθυσμού στην περιφέρεια είναι 16,35% στις μικρές ηλικίες, 66,17% στις ηλικίες 15-64 και 17,47% στις ηλικίες άνω των 65. Σε σχέση με την χώρα, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζεται πιο γηρασμένη αλλά και με μεγαλύτερο ποσοστό μικρών ηλικιακών ομάδων.

Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων, η Ηλεία εμφανίζεται να έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων άνω των 65 ετών, ενώ η Αιτωλοακαρνανία με το μεγαλύτερο ποσοστό της ομάδας μικρών ηλικιών, παρόλο που παράλληλα έχει ποσοστό ηλικιωμένων μεγαλύτερο της Περιφέρειας.

³ Κατά την απογραφή του 1991, ο πληθυσμός χωρίζονταν σε τρεις κατηγορίες:

Αστικός πληθυσμός περιλαμβάνει τον πληθυσμό των δήμων και κοινοτήτων, των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει 10.000 κατοίκους και άνω, καθώς, επίσης και τον πληθυσμό των 18 πολεοδομικών συγκροτημάτων στο σύνολό τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος του πληθυσμού του πολυπληθέστερου οικισμού (δήμου ή κοινότητας) του συγκροτήματος.

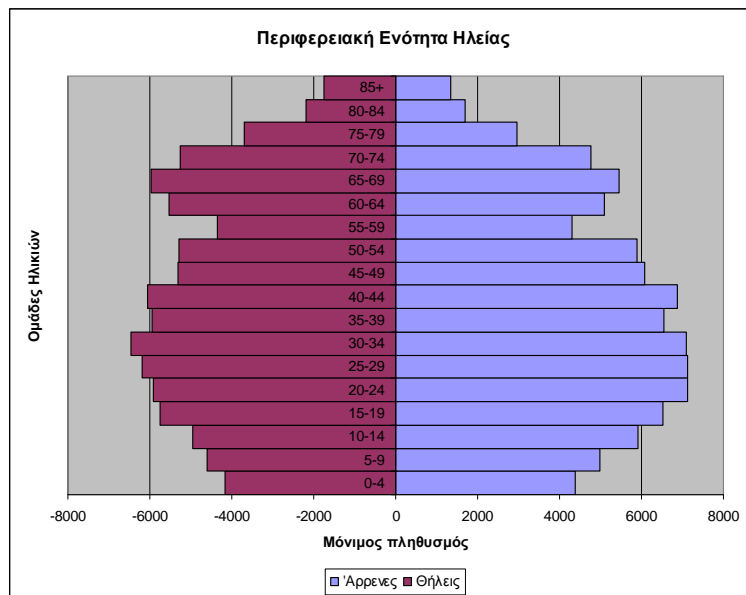
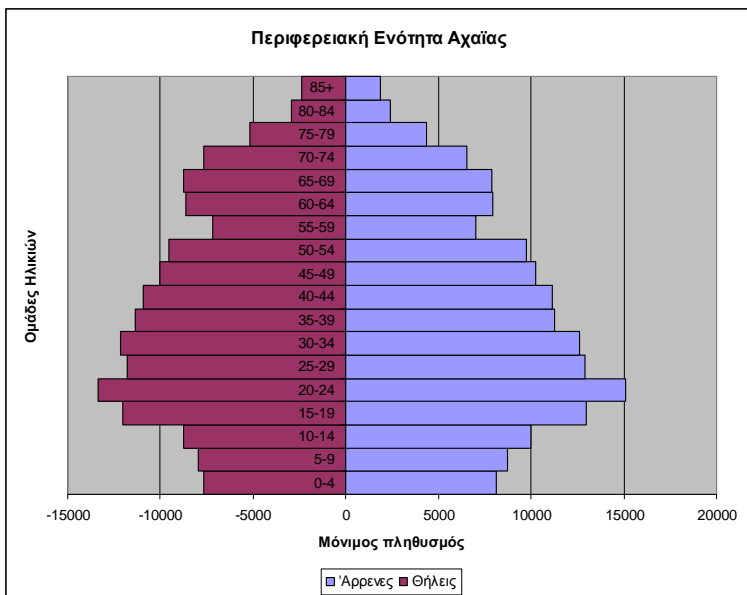
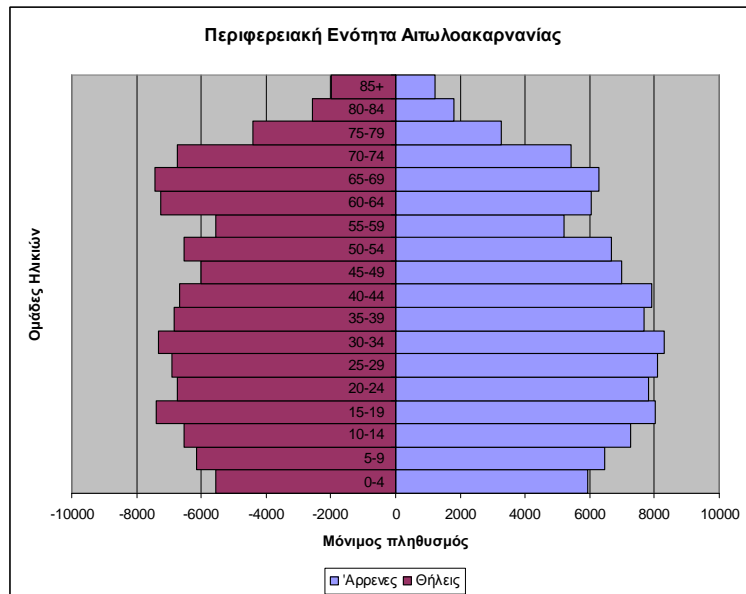
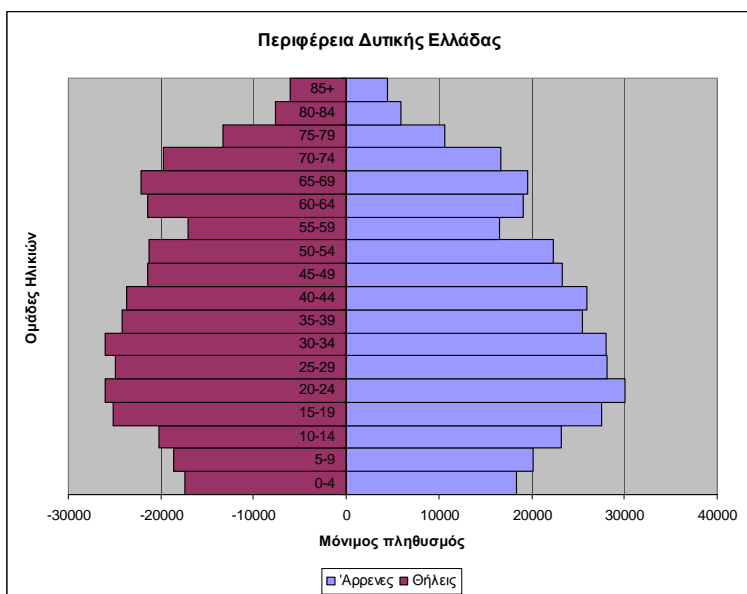
Ημιαστικός πληθυσμός περιλαμβάνει τον πληθυσμό των δήμων και κοινοτήτων, των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει 2.000-9.999 κατοίκους, εκτός αυτών που ανήκουν στα πολεοδομικά συγκροτήματα.

Αγροτικός πληθυσμός περιλαμβάνει τον πληθυσμό των δήμων και κοινοτήτων, των οποίων ο πολυπληθέστερος οικισμός έχει λιγότερους από 2.000 κατοίκους, εκτός αυτών που ανήκουν στα πολεοδομικά συγκροτήματα.

Διαχρονικά παρατηρείται ότι ο πληθυσμός της Περιφέρειας, και κατεπέκταση και των Π.Ε. εμφανίζει έντονα το φαινόμενο της γήρανσης με το ποσοστό άνω των 65 να αυξάνεται κατά ~3%.

Πίνακας 1.1-4: Μόνιμος πληθυσμός ανά ομάδες ηλικιών 1991-2001

	Μόνιμος πληθυσμός			
	1991	%	2001	%
Ελλάδα	10.266.023		10.934.097	
0 - 14	1.974.861	19,25%	1.660.899	15,19%
15 - 64	6.880.681	67,07%	7.445.965	68,10%
65+	1.404.352	13,68%	1.827.233	16,71%
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	695.391		721.541	
0 - 14	148.116	21,30%	117.998	16,35%
15 - 64	443.508	63,78%	477.478	66,17%
65+	103.767	14,92%	126.065	17,47%
Περιφερειακή Ενότητα Αιτ/νίας	224.279		219.092	
0 - 14	48.512	21,63%	37.900	17,30%
15 - 64	142.344	63,47%	140.060	63,93%
65+	33.423	14,90%	41.132	18,77%
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	296.825		318.928	
0 - 14	63.728	21,47%	51.112	16,03%
15 - 64	193.246	65,10%	217.945	68,34%
65+	39.851	13,43%	49.871	15,64%
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	174.287		183.521	
0 - 14	35.876	20,58%	28.986	15,79%
15 - 64	107.918	61,92%	119.473	65,10%
65+	30.493	17,50%	35.062	19,11%

Διαγράμματα 1: Πληθυσμιακές πυραμίδες ανά ομάδες ηλικιών (Περιφέρεια, Περιφερειακές Ενότητες)

Διαπεριφερειακές Συγκρίσεις – μετανάστευση

Οι διαπεριφερειακές συγκρίσεις καταγράφονται στον πίνακα 1.1-5 που ακολουθεί, όπου καταγράφονται οι μόνιμοι πληθυσμοί και οι μεταβολές αυτών για τις δεκαετίες 1991-2001 και 2001-2011 και τις 13 Περιφέρειες και για τις 74 Περιφερειακές Ενότητες που τις αποτελούν.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά τις τρεις τελευταίες απογραφές κατατάσσεται στην 4^η θέση πληθυσμιακά ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της χώρας, πίσω από την Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Θεσσαλία.

Την περίοδο 1991-2001 κατατάσσεται στην 8^η θέση ποσοστιαίας μεταβολής του πληθυσμού της στο σύνολο της χώρας, με ποσοστό 3,84% που είναι μικρότερο από το ποσοστό μεταβολής της χώρας, ενώ την περίοδο 2001-2011 φέρει το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης πληθυσμού ανάμεσα στις Περιφέρειες και κατά πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας.

Πίνακας 1.1-5: Μόνιμος πληθυσμός (Περιφέρειες) 1991-2011

Περιφέρειες	Μόνιμος πληθυσμός 1991	Μόνιμος πληθυσμός 2001	Μόνιμος πληθυσμός 2011	Μεταβολή πληθυσμού 1991-2001	Μεταβολή πληθυσμού 2001-2011
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	570197	607162	606170	6,48%	-0,16%
Αττική	3574817	3894573	3812330	8,94%	-2,11%
Βόρειο Αιγαίο	201363	205235	197810	1,92%	-3,62%
Δυτική Ελλάδα	695044	721751	680190	3,84%	-5,76%
Δυτική Μακεδονία	288495	294317	282120	2,02%	-4,14%
Ήπειρος	327176	336392	336650	2,82%	0,08%
Θεσσαλία	729268	740115	730730	1,49%	-1,27%
Ιόνια Νησιά	189338	209608	206470	10,71%	-1,50%
Κεντρική Μακεδονία	1706338	1874597	1874590	9,86%	0,00%
Κρήτη	536433	594368	621340	10,80%	4,54%
Νότιο Αιγαίο	255194	298462	308610	16,95%	3,40%
Πελοπόννησος	573958	597622	581980	4,12%	-2,62%
Στερεά Ελλάδα	548101	558144	546870	1,83%	-2,02%
Σύνολο Χώρας	10195722	10932346	10785860	7,22%	-1,34%

Από την καταγραφή του αστικού και αγροτικού πληθυσμού (πραγματικός πληθυσμός) για τις απογραφές 1991 και 2001 (πίνακας 1.1-6) φαίνεται ο χαρακτήρας της κάθε περιφέρειας και η μεταβολή που έχει γίνει την δεκαετία αυτή. Παρατηρείται ότι όλες οι περιφέρειες αυξάνουν τον αστικό πληθυσμό τους (με διαφορετικά ποσοστά), ενώ στον αγροτικό πληθυσμό υπάρχουν δύο περιφέρειες που χάνουν πληθυσμό ανάμεσα στις δύο απογραφές, οι Περιφέρειες Αττικής και Δυτικής Μακεδονίας. Διαχρονικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αυξάνει στον αγροτικό πληθυσμό με ποσοστό μεγαλύτερο από το ποσοστό αύξησης του αστικού πληθυσμού⁴.

Οι περιφέρειες με το μεγαλύτερο ποσοστό αστικού πληθυσμού είναι οι περιφέρειες Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, και στην τέταρτη θέση είναι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η εικόνα του αγροτικού πληθυσμού παρουσιάζεται διαφορετική, καθώς στις πρώτες θέσεις είναι οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας.

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει αστικό πληθυσμό ~55% και αγροτικό ~45%, αναλογία που παρατηρείται και σε άλλες πέντε περιφέρειες (Θεσσαλίας, Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Στερεάς Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης). Στις άλλες περιφέρειες υπερτερεί ο αγροτικός πληθυσμός, με εξαίρεση τις μητροπολιτικές περιφέρειες όπου ο αστικός πληθυσμός έχει ποσοστό μεγαλύτερο του 75%.

⁴ Ο πραγματικός πληθυσμός δείχνει τον πληθυσμό που απογράφεται κατά την απογραφή χωρίς τις απαραίτητες αναγωγές και επεξεργασίες με βάση τις οποίες προκύπτει ο μόνιμος πληθυσμός. Έτσι η αύξηση του πραγματικού πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές κατά την απογραφή του 2001 σε σχέση με αυτήν του 1991 και η αντίστοιχη μείωση του αστικού πληθυσμού πιθανόν να έχει ως ερμηνεία την μεγαλύτερη μετακίνηση προς τους αγροτικούς οικισμούς ανθρώπων που κατοικούν σε αστικά κέντρα κατά την απογραφή του 2001 σε σχέση με αυτήν του 1991.

Πίνακας 1.1-6: Πραγματικός πληθυσμός χωρισμένος σε αστικό και αγροτικό (Περιφέρειες) 1991-2001

α/α	περιφέρεια	1991				2001			
		αστικός		αγροτικός		αστικός		αγροτικός	
1	Αν. Μακεδονίας & Θράκης	325.080	4,42%	245.670	8,50%	361.193	4,53%	249.874	8,38%
	% της περιφέρειας	56,96%		43,04%		59,11%		40,89%	
2	Κεντρικής Μακεδονίας	1.286.291	17,49%	448.607	15,52%	1.413.279	17,71%	458.673	15,38%
	% της περιφέρειας	74,14%		25,86%		75,50%		24,50%	
3	Δυτικής Μακεδονίας	130.246	1,77%	162.743	5,63%	147.969	1,85%	153.553	5,15%
	% της περιφέρειας	44,45%		55,55%		49,07%		50,93%	
4	Ηπείρου	137.230	1,87%	201.817	6,98%	148.552	1,86%	205.268	6,89%
	% της περιφέρειας	40,48%		59,52%		41,99%		58,01%	
5	Θεσσαλίας	439.440	5,98%	294.076	10,17%	457.158	5,73%	296.730	9,95%
	% της περιφέρειας	59,91%		40,09%		60,64%		39,36%	
6	Ιονίων Νήσων	73.305	1,00%	121.287	4,19%	74.070	0,93%	138.914	4,66%
	% της περιφέρειας	37,67%		62,33%		34,78%		65,22%	
7	Δυτικής Ελλάδας	397.910	5,41%	308.701	10,68%	411.633	5,16%	328.873	11,03%
	% της περιφέρειας	56,31%		43,69%		55,59%		44,41%	
8	Στερεάς Ελλάδας	320.545	4,36%	260.767	9,02%	326.847	4,10%	278.482	9,34%
	% της περιφέρειας	55,14%		44,86%		53,99%		46,01%	
9	Αττικής	3.439.549	46,78%	48.619	1,68%	3.724.813	46,67%	36.997	1,24%
	% της περιφέρειας	98,61%		1,39%		99,02%		0,98%	
10	Πελοποννήσου	266.063	3,62%	341.523	11,81%	294.711	3,69%	344.231	11,55%
	% της περιφέρειας	43,79%		56,21%		46,12%		53,88%	
11	Βορείου Αιγαίου	88.575	1,20%	110.751	3,83%	88.996	1,12%	117.125	3,93%
	% της περιφέρειας	44,44%		55,56%		43,18%		56,82%	
12	Νοτίου Αιγαίου	154.081	2,10%	103.492	3,58%	182.682	2,29%	120.004	4,03%
	% της περιφέρειας	59,82%		40,18%		60,35%		39,65%	
13	Κρήτης	294.114	4,00%	243.277	8,41%	348.511	4,37%	252.620	8,47%
	% της περιφέρειας	54,73%		45,27%		57,98%		42,02%	
	σύνολο χώρας	7.352.429		2.891.330		7.980.414		2.981.344	

Στον επόμενο πίνακα (πίνακας 1.1-7) καταγράφονται οι αλλοδαποί που καταγράφησαν κατά τις απογραφές του 1991 και του 2001. Πρώτη παρατήρηση είναι η μεγάλη αύξηση στο σύνολο της χώρας των αλλοδαπών στην δεκαετία 1991-2001, καθώς το μέγεθος υπερτετραπλασιάστηκε.

Με εξαίρεση τις μητροπολιτικές περιφέρειες (Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας), η Δυτική Ελλάδα μαζί με τις όμορες Περιφέρειες Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας και την Κρήτη συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά αλλοδαπών στην χώρα.

Διαχρονικά, ανάμεσα στο 1991 και στο 2001, οι μεγαλύτερες αυξήσεις στην χώρα καταγράφονται κατά σειρά, στην Θεσσαλία, την Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο και στην Δυτική Ελλάδα (στην τέταρτη θέση).

Πίνακας 1.1-7: Ημεδαποί και αλλοδαποί 1991-2001

	Αλλοδαποί				Ποσοστό 1991-2001
	1991		2001		
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	2.431	1,77%	15.139	1,99%	523%
Κέντρικη Μακεδονία	15.097	11,00%	100.104	13,14%	563%
Δυτική Μακεδονία	1.753	1,28%	8.862	1,16%	406%
Θεσσαλία	2.616	1,91%	31.950	4,19%	1121%
Ήπειρος	5.975	4,35%	15.690	2,06%	163%
Ιόνια Νησιά	3.434	2,50%	19.460	2,55%	467%
Δυτική Ελλάδα	4.414	3,22%	35.141	4,61%	696%
Στερεά Ελλάδα	4.209	3,07%	39.393	5,17%	836%
Πελοπόννησος	5.281	3,85%	47.873	6,28%	807%
Αττική	80.717	58,82%	369.973	48,56%	358%
Βόρειο Αιγαίο	1.311	0,96%	9.710	1,27%	641%
Νότιο Αιγαίο	4.765	3,47%	28.105	3,69%	490%
Κρήτη	5.218	3,80%	40.413	5,30%	674%
Σύνολο χώρας	137.221		761.813		455%

